

UZASADNIENIE

Apelacja obrońcy skazanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 85 § 2 kk podstawą kary łącznej są kary „wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części”. W art. 85 § 2 kk chodzi o takie kary, w stosunku do których nie została zakończona procedura ich wykonania. Nie może stanowić podstawy wymiaru kary łącznej kara, która nie podlega wykonaniu w momencie rozważania kwestii wymiaru kary łącznej, a więc taka, która nie podlega wykonaniu z tego powodu, że została już w całości wykonana lub nie została wykonana w całości, lecz zaktualizowały się przesłanki wykluczające jej wykonanie. (III KK 72/17 - wyrok SN - Izba Karna z dnia 21-03-2017, Legalis).

Nie ulega wątpliwości, iż w przedmiotowej sprawie sąd rejonowy prawidłowo ustalił zakres przedmiotowy postępowania o wydanie wyroku łącznego, stosownie do treści art. 569 § 1 i § 2 kpk, art. 570 kpk, jak i art. 85 § 1 i § 2 kk, opierając się nadto na danych wynikających z aktualnej karty karnej skazanego, odpisów wyroków oraz opinii o skazanym.

Wbrew natomiast stanowisku skarżącego wyroku łącznego nie można postrzegać jako instytucji, której celem jest poprawienie sytuacji prawnej skazanego, wynikającej z kumulacji wymierzonych mu różnymi wyrokami kar za zbiegające się przestępstwa.

Uwzględniając cel i funkcje kary łącznej oraz przesłanki jej orzekania należy stwierdzić, że nie jest to instytucja działająca z założenia na korzyść sprawcy. Choć kara łączna jest niewątpliwie przede wszystkim instytucją prawa karnego materialnego (patrz art. 85a kk), to z treści art. 85 § 2 kk, który wprowadza element racjonalizacji do wymiaru kary łącznej wynika, że w nowym modelu kary łącznej jej funkcja sprowadza się do określenia sposobu wykonania kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa - jeśli kary nie zostały wykonane, a to jest możliwe do zrealizowania jedynie wówczas, gdy wykonanie wielości kar jest aktualne w momencie orzekania o karze łącznej (i nie zachodzi inna, ujemna przesłanka łączenia kar z art. 85 § 3 kk).

Kara łączna to szczególna kara wymierzana niejako „na nowo” i jako taka stanowić musi syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości - pozostających w realnym zbiegu - przestępstw.

Istotnie, jak to podniósł skarżący, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 czerwca 2019 r. w sprawie sygn. P 20/17, art. 87 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm.) w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę stoi na stanowisku, że owa „niekonstytucyjność” przepisu dotyczy sytuacji, w której nakazuje się sądowi przy łączeniu kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności wymierzanie obligatoryjne kary pozbawienia wolności w oparciu o wskazany przelicznik. W kontekście natomiast uzasadnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego uznać należy, że tego typu połączenie rodzaju kar, nie jest już obligatoryjne dla sądu, a jedynie stwarza taką możliwość - jest więc fakultatywne. Sąd więc dostrzegając taką możliwość może stosownie do tego przepisu połączyć kary i w takiej sytuacji nie możemy mówić o niekonstytucyjności przepisu. Z taka też sytuacja mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie.

Z uzasadnienia wymienionego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, iż wymierzenie kary łącznej polega na wymierzeniu jednej, nowej kary w miejsce prawomocnych kar jednostkowych, z zastosowaniem odrębnych

dyrektyw (por. zwłaszcza dodany ustawą nowelizującą art. 85a kk oraz art. 571 § 1 kpk) i zasad jej wymiaru (por. art. 86 kk). Nie jest to operacją czysto matematyczną („sumowaniem” kar jednorodzących, z zastosowaniem sztywnych przeliczników - por. jednak art. 87 § 1 i art. 89 § 1b kk). Wymaga dokonania przez sąd ogólnej oceny całokształtu działalności przestępczej sprawcy (bez jednak podważania rozstrzygnięć, co do winy zawartych w wyrokach podlegających łączeniu) i podjęcia decyzji co do rodzaju i wymiaru kary w ustawowo przewidzianych „widełkach”. W porównaniu z karami jednostkowymi, kara łączna nie tylko może mieć zmodyfikowany (zazwyczaj powiększony) wymiar (por. np. art. 86 kk), ale też może zostać istotnie przekształcona (dotyczy to zwłaszcza orzeczenia kar bezwzględnych w wyniku łączenia kar z warunkowym zawieszeniem ich wykonania - por. art. 89 kk) lub poszerzona o nowe elementy (por. zwłaszcza art. 86 § 3 kk). Z punktu widzenia sprawcy jest to więc „nowa” kara, zastępująca sankcje wymierzone mu wcześniej.

Dlatego sąd orzekający o karze łącznej powinien mieć możliwość merytorycznego zbadania, czy konieczne jest zastosowanie owej surowszej rodzajowo kary. Sąd karny, który orzeka o karze łącznej na podstawie art. 89 § 1 kk, sprawuje wymiar sprawiedliwości. Orzeka bowiem o pozbawieniu jednej z najbardziej podstawowych wolności - wolności osobistej. Taka decyzja nie ma charakteru technicznego i tym samym sąd nie może być pozbawiony prawa do merytorycznej oceny zawisłej przed nim sprawy. Co oczywiste, sąd ten ma prawo orzec, że kara łączna powinna przybrać formę bezwzględną ze względu na to, że druga z podlegających łączeniu kar wymierzona została na zasadzie bezwzględnej, a przemawiają za tym przesłanki wynikające z art. 85 a k.k. W rozpoznawanej sprawie przy połączeniu kar, jak to uczynił sąd meriti, w oparciu o treść art. 87 kk, należało brać pod uwagę postawę sprawcy, czy przystąpił on do realizacji kary ograniczenia wolności, czy sumienie, terminowo, w pełnej wysokości ją realizował, czy jego postawa budziła zastrzeżenia, jaki był jego stosunek psychiczny w kwestii poddania się rygorom związanym z wykonaniem kary, wreszcie, czy mógł się jej poddać, a jeśli nie to z jakich powodów – w szczególności czy z powodów przez niego zawnionych.

Sąd odwoławczy w związku z powyższym podkreśla, iż A. J. był już kilkunastokrotnie karany. Ilość tych skazań i rodzaj popełnianych przestępstw (głównie czyny przeciwko mieniu) powoduje, iż argumenty skarżącego nie wytrzymują krytyki. Orzekane kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie osiągnęły celów resocjalizacyjnych i nie powstrzymały skazanego od popełniania dalszych przestępstw. W momencie, gdy Sąd Rejonowy w Bełchatowie wyrokiem nakazowym z dnia 3 stycznia 2019 roku wydanym w sprawie II K 1192/18 decydował się na orzeczenia za czyn z art. 209 § 1 kk wobec A. J. kary ograniczenia wolności, a więc niewątpliwie kary łagodniejszego rodzaju, dysponował materiałem dowodowym z którego wynikało, że A. J. pozostawał w warunkach izolacji penitencjarnej, której koniec przypadał w niedalekiej odległości od momentu wyrokowania, bowiem na czerwiec 2019 roku. W takich okolicznościach skazany mógł w dość nieodległym okresie przystąpić do realizacji kary ograniczenia wolności. Sąd orzekający karę ograniczenia wolności miał wówczas odstawy do ustalenia, iż tak orzeczona kara ma szansę zostać wykonana, bez jej zamiany na inną formę. Sąd odwoławczy zważył, że to na skutek zawnionych działań skazanego, kolejne kary pozbawienia wolności zostały wprowadzone A. J. do wykonania, co realnie spowodowało sytuację, w której kara ograniczenia wolności nie może zostać wprowadzona do wykonania w perspektywie już bardzo długiego czasu. To natomiast powoduje, iż kara ograniczenia wolności właśnie z przyczyn leżących po stronie skazanego nie może zostać wykonana w rozsądnym terminie, tak, by spełnione jej zamierzone cele. Ujawniły się także nowe informacje dotyczące wprowadzonych do wykonania kar pozbawienia wolności, co rzutuje ujemnie na ogólny stopień kryminalnej działalności skazanego.

Słusznie zatem przyjął sąd I instancji, iż kara ograniczenia wolności wymierzona w wyroku opisanym w punkcie IV powinna być połączona w ramach orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na zasadach wskazanych w art. 87 § 1kk.

Zauważyć bowiem należy, że z woli ustawodawcy, od 1 lipca 2015 roku, decydujące znaczenie dla wymiaru kary łącznej mają przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

W aktualnym stanie prawnym kara łączna powinna być postrzegana jako swoiste podsumowanie działalności przestępczej sprawcy. Stanowi ona wyraz potępienia w stosunku do postępowania sprawcy, jak również podkreśla nieopłacalność przestępczej działalności. Z drugiej strony, orzeczona kara łączna powinna być niezbędna dla osiągnięcia celów indywidualnego oddziaływania. W procesie orzekania kary łącznej sąd powinien opierać się na dyrektywach określonych w art. 85a kk, tak aby możliwa stała się odpowiedź na pytanie, czy w danym przypadku zachodzą okoliczności, które przemawiają za zsumowaniem dolegliwości, czy też przeciwnie - w imię racjonalizacji karania, wskazują na konieczność pochłonięcia części kar. Stosowanie jednak pełnej kumulacji, albo absorpcji, jako że są to rozwiązania skrajne, wymaga istnienia szczególnych przesłanek przemawiających za jednym, albo drugim rozstrzygnięciem.

Analiza karty karnej skazanego prowadzi niezbicie i niezaprzeczalnie do jednego wniosku, że ilość popełnionych przez skazanego przestępstw jest wręcz ponadprzeciętna, a powtarzalność jednego typu przestępstwa (przeciwko mieniu) wskazuje na utrwaloną niepoprawność skazanego. Za taką konkluzją przemawia także i to, że wyroki, jakie zapadały wobec skazanego nie powstrzymywały go przed kolejnymi naruszeniami porządku prawnego. Powyższe czyny zostały przy tym popełnione w znacznie długim przedziale czasowym. Większość przestępstw objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego dotyczy przestępstwa przeciwko mieniu, jedno zaś czynu nie alimentacji, co świadczy o powtarzających się zachowaniach, nie korygowanych przez sprawcę pomimo kolejnych wyroków skazujących, co determinuje jednak przekonanie o jego niepoprawności i nieskuteczności dotychczas stosowanych reakcji karnych.

Ponadto przy uwzględnieniu celu wychowawczego, jaki orzeczona kara łączna ma spełnić wobec skazanego, nie można pomijać zachowania się skazanego po uprawomocnieniu się wyroków, a zwłaszcza postępów w jego resocjalizacji. Z aktualnej opinii o skazanym z Zakładu Karnego wynika, że zachowanie skazanego jest przeciętne. Nie wyróżnia on się niczym szczególnym. Należy do podkultury przestępczej, był raz ukarany dyscyplinarnie za próbę wymuszenia kontaktu z lekarzem. Co do popełnionych przez siebie przestępstw oraz dotychczasowego trybu życia prezentuje stosunek bezkrytyczny. Wskazane powyżej okoliczności nie pozwalają na przyjęcie, aby resocjalizacja skazanego przynosiła w pełni oczekiwany skutek.

W tej sytuacji i przy braku poprawy zachowania skazanego w izolacji penitencjarnej nie ma podstaw do przyjęcia, iż skazany zasługuje na pozostawienie kary ograniczenia wolności do odrębnego wykonania, bądź wymierzenie kar łącznych pozbawienia wolności bądź grzywny w niższych wymiarach, gdyż cele kary łącznej ze względów prewencji indywidualnej nie zostałyby osiągnięte, a skazany musi mieć świadomość nieopłacalności popełniania przestępstw.

Mając to wszystko na uwadze, uwzględniając dyrektywy wymiaru kary łącznej wskazane w art. 85a k.k. i biorąc pod uwagę granice, w jakich można było w niniejszej sprawie orzec karę łączną pozbawienia wolności i grzywny (od 1 roku i 6 miesięcy – do 3 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz od 50 do 100 stawek dziennych grzywny), Sąd Okręgowy uznał, iż kara łączna 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywna w wysokości 80 stawek po 10 złotych każda jest adekwatna do wszystkich omawianych wyżej przesłanek wymiaru kary łącznej w wyroku łącznym. Taki właśnie wymiar kary pozbawienia wolności będzie współmierną reakcją karną za popełnione przez skazanego przestępstwa, odpowiadającą społecznemu poczuciu kary sprawiedliwej. Kara taka spełni w sposób właściwy cel wychowawczy i zapobiegawczy, a także w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Z powyższych względów, zaskarżony wyrok jako słuszny i odpowiadający prawu, należało utrzymać w mocy.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym na poziomie jednokrotności stawki minimalnej została określona w oparciu § 17 ust. 5 w zw. z § 4 ust 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu - mając na uwadze nakład pracy obrońcy w sprawie.

Trudna sytuacja materialna skazanego uzasadniała zwolnienie go na podstawie art. 624 kpk od wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.